

Reisler figurer - Om Reislers soldaterserie

Indledning

Tonni Hansens hjemmeside [Reisler modellfigurer](#) (Kilde 1) har inspireret mig til at se lidt nærmere på disse danskfremstillede soldaterfigurer, som de fleste drenge i 1950'erne og 1960'erne legede med.

Figureerne har ikke altid vakt lige stor interesse hos samlere, men over tid har dette ændret sig, og i dag er specielt de ældre udgaver af figureerne - på lige fod med andet gammelt legetøj - en efterspurgt vare.

Billede 1: En vagtstyrke bestående af Reisler figurer fra serien med khakifarvede danske soldater.

Vagtkommandoet består af

- 1036 - Soldat, der præsenterer gevær
- 28 - Soldat, der gør honnør
- 1037 - Soldater m. gevær ved fod
- 750 - Skilderhus (fra serien Danske gardere).

Det marcherende kommando består af:

- 10 - Marcherende skytter.

Oprindelsen

Realistiske Plastic-Soldater, afvigende fra de gængse Typer.

De fleste Legetøjssoldater udføres i Metal eller Plastic, og vi kender allesammen de gængse lidt ensformige Typer, der som Regel er marcherende Formationer.

I U.S.A. har man igennem nogen Tid fremstillet en Række realistiske Soldatertyper, og Legetøjsafdelingerne i de amerikanske Varehuse, gennem hvilke en meget stor Del af Salget foregaar, har ved Udstillingerne af disse Typer samt Tanks, Flyvemaskiner m. m. ligefrem skabt Trafikstop og opnaaet et enormt Salg.

A/S Kai Reisler har paa Grundlag af indhentede Typer fra U.S.A. udvalgt en Serie, som uden at være makabre eller »krigeriske«, fremstiller Nutidens Soldater klædt i Khaki-Battledress og i livlige og afvekslende Stillinger.

Soldaterne er smukt haanddekorerede paa samme Maade som Firmaets velkendte Kamelryttere. De første Figurer, en Maskingeværskytte, er allerede klar til Levering og vil hurtigt blive efterfulgt af kravlende, siddende og telefonerende Soldatertyper samt af endnu flere.

Det er Kai Reislers Mening foreløbig at sælge hver Soldatertype emballeret for sig, men senere paa Aaret, naar Julehandelen begynder, vil de tillige fremkomme i Gaveæsker med et Antal forskellige Typer i hver Æske. Tillige er det Meningen at forsyne Legetøjsforretningerne med farvelagte Udstillingskartoner af samme Art, som i Udlandet har medvirket til et stort Salg.

Prisen er særdeles rimelig, hvorom vi iøvrigt henviser til Firmaets omstaaende Annonce. Vi forudsæ, at denne Nyhed vil faa en god Modtagelse, og at Reisler-Soldaterne vil blive eftertragtede Samleobjekter.

Figureerne fra soldaterserien er inspireret/kopieret fra figurer designet af den engelske figurdesigner Roy Selwyn Smith¹, der skabte mange af Britains plasticfigurer.

Roy Selwyn Smith arbejdede fra 1949 i firmaet Wilmore & Sons, der bl.a. fremstillede figurer til det engelske legetøjsfirma Timpo.

I 1950 fremkom Timpo's serie med figurer fra den amerikanske hær. Serien omfattede godt 30 figurer, hvoraf de fleste var i feltuniform. Hovedparten af figureerne er gengivet i Kilde 2.

Fra Legetøjstidende, februar 1952. Gengivet fra Kilde 1.

Artiklen, der beskriver Kai Reislers inspiration, får dog blandet den engelske oprindelse og det amerikanske motiv sammen.

Timpo's figurer omfattede også et mindre sortiment engelske soldater samt et antal engelske marinesoldater (der dog tilsyneladende blev markedsført som amerikanske marinesoldater). Disse søfolk kan have inspireret Reisler til den lille serie danske marinesoldater, der kom frem i 1953.

¹ Læs nærmere om [Roy Selwyn Smith \(1923-2006\)](#) i nekrologen, der blev bragt i The Guardians netudgave 8. april 2006.

Reisler figurer - Om Reislers soldaterserie

Præcis hvilken erhvervsmæssig betydning man tillægger i ordet ”udvalgt” er ikke klar, men man må formode, at der har været en eller anden form for samarbejdsaftale mellem Reisler og Timpo².

Ikke alle Timpo figurerne blev dog kopieret af Reisler, som også fremstillede en del figurer af eget design.. Andre figurer igen dannede grundlag for tilvirkning, så de bedre lignede danske soldater.

Reisler figurer sammenlignet med figurer fra Timpo's U.S. Army serie

Oplysningerne om Reislers katalognumre er hentet fra Kilde 1. Oplysningerne om Timpo's figurer er hentet fra Kilde 2, hvori det oplyses, at katalognumrene stammer fra Timpo's 1950 katalog. Det oplyses samtidigt, at Timpo figurerne blev solgt enkeltvis, eller i æsker med typisk 6 figurer. Et eksempel på en æske soldater er vist i Kilde 2.

Reisler	Beskrivelse	Timpo	Beskrivelse	Bemærkning
1	Maskingeværskytte	9017	Machine Gunner	En tro kopi af Timpo's udgave
2	Skytte m. håndgranat	9014	Grenade Thrower	En tro kopi af Timpo's udgave
3	Kravlende skytte	9004	Crawling	En tro kopi af Timpo's udgave
4	Soldat m. felttelefon	9006	Field Telephone	En tro kopi af Timpo's udgave
5	Officer m. kikkert	9002	Observer	En tro kopi af Timpo's udgave
6	Knælende geværskytte	9018	Firing Kneeling	En tro kopi af Timpo's udgave
7	Bazooka skytte	9016	Bazooka	En tro kopi af Timpo's udgave
8	Stående geværskytte	9011	Firing Standing	En tro kopi af Timpo's udgave
9	Morterskytte og morter	9012	Mortar Unit	En tro kopi af Timpo's udgave *)
10	Marcherende skytte	9001	Marching	Reislers figur er dog af eget design
11	Maskinpistolskytte	9010	On Guard	Ændret fra gevær til maskinpistol
12	Ambulancesoldat	9024	Stretcher Unit	En tro kopi af Timpo's udgave
13	Minesøger	9003	Mine Detector	En tro kopi af Timpo's udgave
14	Vagtpost	9000	At Ease	En tro kopi af Timpo's udgave
15	Såret soldat	9025	Wounded Walking	En tro kopi af Timpo's udgave
16	Motorordonnans, alene	9007	Dispatch Rider	En tro kopi af Timpo's udgave
17	Spisende soldat	9026	Eating	En tro kopi af Timpo's udgave
18	Vaskende soldat	9023	Washing	En tro kopi af Timpo's udgave
19	Bajonetangriber	9013	Charging	En tro kopi af Timpo's udgave
20	Officer m. pistol	9009	Officer	En tro kopi af Timpo's udgave
21	Båre, alene	9024	Stretcher Unit	Båre og såret støbt sammen i Timpo's udgave
22	Motorcykle, alene	9007	Dispatch Rider	Blev Timpo's MC solgt alene?
23	Liggende geværskytte	9019	Firing Lying	Benstillingen ændret på Reislers figur
31	Såret soldat m. tæppe	9024	Stretcher Unit	Båre og såret støbt sammen i Timpo's udgave
--	--	9005	Officer with Map	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9008	Walkie-Talkie	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9015	Tommy Gunner	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9020	Ceremonial Marching	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9021	Standard Bearer	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9022	Ceremonial Officer	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9027	Sailor Walking	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9028	Sailor with Telescope	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9029	Sailor on Guard	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9030	Naval Officer	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9031	Ukendt	?
--	--	9032	Military Police	Ikke kopieret af Reisler
--	--	9033	Ukendt	?

*) Timpo's mortergruppe bestod af en skytte og en hjælper, hvoraf kun skytten er kopieret af Reisler.

² Et andet engelsk firma - Cherilea Products Ltd, Marton, Blackpool - fremstillede også en serie figurer, der meget ligner Timpo's amerikanske soldater.

Reisler figurer - Om Reislers soldaterserie

Billede 2: Mortergruppe - Reislers figurer fra serien med khaki-farvede danske soldater.

Mortergruppen består af:

- 5 - Officer m. kikkert
- 4 - Soldat m. felttelefon
- 8 - Morterskytte og mortar
- 1038 - Soldat fra 75 mm dysekanon.

Da Reisler ikke fremstillede en hjælper til morteren, har jeg her valgt at lade denne funktion varetage af en skytte fra Reislers 75 mm dysekanon M/50.

Egne observationer af sammenhængen mellem Reisler og Timpo

Jeg blev opmærksom på sammenhængen mellem Timpo og Reisler i 1974, da jeg besøgte en forretning i London, der handlede med gamle og nye tinsoldater. Med nogen undren så jeg, at nogen havde gjort sig den ulejlighed med at fremstille kopier af Reisler figurer, og endda i metal.

Jeg forelagde min forundring for indehaveren, John Tunstill³, som straks oplyste mig, at der skam ikke var tale om kopier, men derimod om originale figurer fra det engelske firma Timpo. Sammenligner man de to soldaterserier er forbindelsen tydelig, om den ofte ikke anføres i dansk sammenhæng.

Reislers soldaterserie i militær sammenhæng

Hver Gang der sker Fornyelser i Udrustningen indenfor Hær og Hjemmeværn, kan man være sikker paa at blive gjort bekendt dermed gennem Reislers Soldaterserie, idet Hærledelsen faar fremstillet Modellerne til Skolebrug paa Kaj Reislers Fabrik, hvor intet bliver fremstillet, før Hærledelsen har akcepteret Prøverne. De sidste to nye Dessins er Skytte med let Maskingevær samt Geværskytte med Energa-Granat paasat Løbet. Nye er ogsaa røde og blaa Gardere præsenterende og med Gevær ved Fod i Vagtstilling, desuden fire Araberkrigere med bevægelige Arme paa Kameler, henholdsvis med Gevær, Krumsabel, Lanse og Pistol i højre Haand, medens der paa venstre Haand sidder en Jagtfalk eller holdes en Dolk.

Ud fra en legetøjsmæssig sammenhæng var det ganske praktisk, at der efter den amerikanske våbenhjælp 1951-55 så og sige var sammenfald mellem meget af den danske hærs udrustning og materiel og det der blev anvendt af den amerikanske hær.

Udklippet her, der stammer fra *Legetøjstidende*, december 1954, forklarer sammenhængen mellem legetøjet og virkelighedens soldater, samt den gode gengivelse af visse af våbensystemerne.

Reisler nr. 34 (lette maskingevær M/48) og nr. 1035 (skytte med geværgranat P M/49).
Illustrationen stammer fra Kilde 1 (Legetøjstidende, november 1954).

³ John Tunstill havde den gang sin forretning - *Soldiers 36* - på 36 Kennington Road, Lambeth, London (tæt ved Imperial War Museum). John Tunstill er siden flyttet til Italien, hvorfra han bl.a. stadig forhandler tinsoldater. Se [John Tunstill's World of Model Soldiers](#). Her findes også en glimrende gennemgang af tinsoldatens historie.

Reisler figurer - Om Reislers soldaterserie

Reisler soldater ”i krig”

To artikler i Legetøjstidende fra 1954 belyser en ganske interessant vinkel på soldaterserien.

Reisler-Soldater „indrulleret” i

Hjemmeværnet giver Anledning til Misforståelse

Fra Provinsen er der indløbet Klager over, at Reislers Soldater averteres i »Hjemmeværnsbladet« til Underpriser fra københavnsk Grossist. Vi har undersøgt Sagen og kan oplyse vore Medlemmer om, at Forholdet ikke vil komme til at berøre de enkelte Legetøjshandlere, men maasketværtimod stimulere Salget hos disse.

Realiteten er den, at Hjemmeværnet til Øvelsesbrug paa dets Terrænborde (Sandkasser o. l.) anvender en Del Øvelsesmateriale, men ikke af Hærledelsen har kunnet faa bevilget Penge til Indkøb heraf. Beløbet kan af naturlige Grunde ikke nævnes her i Bladet. Efter Forhandlinger med Hjemmeværnets Chef og Regionsledere samt med Hærledelsen er man fundet frem til at lade Hjemmeværnets Depot, der bestyres af den nævnte københavnske »Grossist«, overtage Forsendelsen af de omtalte Soldater. »Grossisten« er imidlertid ikke Grossist, men ansat hos en københavnsk Forretningsmand, der selv er i Hjemmeværnet, og de ca. 10 Øres Fortjeneste, der opnaas paa Salget, er beregnet til at dække Forsendelsesomkostningerne. Som det tydeligt fremgaar af Annoncen, sker Salget da ogsaa kun til Regioner samt Kompagnier i Mindstekvantum paa 10 Stk., og at Soldaterne kun er beregnet til Øvelses- og Demonstrationsbrug.

Vi har talt med Fabrikant Kai Reisler og spurgt ham om, hvilke Varer det drejer sig om, og hvorfor denne Salgsform er oprettet. Hr. Reisler oplyser overfor os, at hvad der hidtil i begrænsede Mængder er solgt af Soldater til Hjemmeværnet, udelukkende drejer sig om *Secundavarer* fra Fabriken, altsaa Stykker der ikke udgaar til Legetøjshandlerne samt om *Returvarer* fra disse. Paa vort Spørgsmaal, om der forekom Returvarer af Plastic-Soldater og lignende, oplystes det videre, at Reislers Repræsentanter har Ordre til at fortælle Kunderne, at enhver Soldat, der ved Skiltning i Vinduet eller paa anden Maade har mistet Farve eller lidt Overlast, altid kan ombyttes med friske Varer. Da Brugen til Demonstration og Øvelse i Terrænbordene ikke kræver første Klasses Varer, bliver disse Dessins, i Stedet for at gaa til Ommaling, saaledes solgt til Værnet til ca. samme Pris, som Legetøjshandlerne giver for Primavarer og kan derfor ikke blive nogen Konkurrence til disse. Forøvrigt har Fabriken fra Værn og Hærledelse faaet Fotografier og Bekrivelser af nye Vaabenmærker med Anmodning om ogsaa at lade disse fremstille og indgaa i den allerede store Kollektion. Vi har derfor Lov til at glæde os til nye Numre indenfor de populære Soldaterserier — eller som Børn ogsaa kalder dem, Hjemmeværns-mænd.

Fra Legetøjstidende, juli 1954. (Kilde 1)

Reislers Soldater og Hjemmeværnet

Til redaktionen af »Legetøjs-Tidende«,
Hovedgaden 84 F., Lyngby!

Herved tillader jeg mig at bede om, at nedenstående udtalelse angående salg af plastic-soldater til hjemmeværnet må blive optaget i det først udkommende nummer af »Legetøjs-Tidende«:

Jeg takker bladet for den saglige redegørelse i juli nummeret og mine soldaters indrullering i hjemmeværnet, og det glæder mig, at artiklen i hvert fald har givet anledning til, at en stor del forretninger er blevet opmærksomme på, at figurer, som i forretningerne er blevet beskadiget, kan byttes med friske varer.

Samtidig kan jeg meddele mine mange kunder landet over, at jeg har fundet det rigtigt at opføre med levering af de omhandlede sekundærfigurer til hjemmeværnet. På en måde beklager jeg, at enkelte misbrug har nødvendiggjort denne beslutning, eftersom jeg personlig ser med sym-

pati på hjemmeværnets arbejde og derfor ret naturligt gerne ville bidrage til, at den nødvendige undervisning på terrænborde blev gjort så værdifuld som muligt ved anvendelse af mine soldater.

Da jeg imødekom hjemmeværnets ønske om at levere figurer til undervisningsbrug, tog jeg det forbehold, at der ikke måtte finde misbrug sted. Der er nu forekommet nogle tilfælde, som har givet anledning til misforståelser, og jeg har derfor bestemt at standse salget fremfor at give næring til flere misforståelser.

For en fuldstændigheds skyld vil jeg tilføje, at det antal figurer, der hidtil er rekvireret af hjemmeværnet er så ringe, at det ikke har haft nogen som helst nævneværdig betydning for legetøjsbranchen.

Kai Reisler.

Fra Legetøjstidende, september 1954. (Kilde 1)

Reisler figurer - Om Reislers soldaterserie

Egne oplevelser af Hjemmeværnets brug af Reisler figurer

Forbindelsen mellem Reisler og Hjemmeværnet mødte jeg i midten af 1960'erne, hvor min far arbejdede som uddannelsesofficer ved Hjemmeværnsregion VI. Jeg var da 10-12 år gammel og havde et par gange lejlighed til at se dele af regionens undervisningsmateriale, hvori der indgik adskillige kasser med Reisler figurer - khakifarvede soldater såvel som negersoldater.

Figurerne blev bl.a. anvendt i undervisning i bykamp, hvortil man også anvendte en meget flot model af et hus, der efter alle kunstens regler var indrettet til forsvar. Ud over huset har været meget velegnet til instruktionsbrug, så var det spændende at få lov til at lege med det og figurerne, hvilket jeg havde lejlighed til et par gange.

De figurer, jeg så i 1960'erne var pakket i kasser, der tilsyneladende leveret fra Reisler, og med et vilkårligt indhold af såvel danske soldater som negersoldater.

De khakifarvede soldater i æskerne var alle i den tidlige udgave, der var fremstillet i lyst plastic og bemalet med lysebrune støvler og lædertøj. Jeg husker dette ganske tydeligt, da min egen beskedne samling da kun bestod af den senere udgave, hvor såvel uniform som støvler var mørkere.

Det lykkedes mig at skaffe en tom æske⁴, hvis låg nævner Reislers daværende figursortiment. Sammenholdt med oplysninger i Kilde 1 samt juli og september udgaven af Legetøjstidende, kan kasserne dateres til 1953, idet den sidst nævnte figur er nr. 31 - Såret soldat med tæppe.

Det må således antages, at de figurer, som jeg så, er eksempler på de figurer, som Reisler leverede til Hjemmeværnet inden samarbejdet ophørte. Det var dog ikke mit indtryk, at der på nogen måde var tale om sekundavarer, tværtimod. Jeg husker alle figurerne som splinternye samt meget blanke og flotte i fremtoningen.

Billede 3: Støttevåben - Reisler figurer fra serien med khakifarvede danske soldater.

Støtteenhederne består af:

- 1 - Maskingeværskytte
- 3 - Kravlende skytte
- 11 - Soldat m. maskinpistol
- 7 - Bazooka skytte
- 16 - Motorordonnans
- 22 - Motorcykel.

På nutidens legetøjsmarkeder ser man af og til falmende figurer. De er typisk falmet på den ene side, hvilket stammer fra for lang tids ophold i et solbeskinnet udstillingsvindue. Specielt negersoldaternes røde uniformsfrakker lader ikke til at have haft godt af for meget sollys.

Reisler figurerne er stadig i handlen

Firmaet Kai Reisler ApS er *still going strong*, men hvor man i 1960'erne kunne købe figurerne i snart sagt alle legetøjsforretninger, er de ikke så almindelige i dag og ses oftere til salg på museer, bl.a. Tøjhusmuseet og Orlogsmuseet i København samt Artillerimuseet i Varde.

Kilde 1 har oplysninger om Reislers telefonnummer mv., hvor man kan oplyse nærmeste forhandler. Den nuværende soldaterserie omfatter også en visse figurer, der ikke indgik i den oprindelige soldaterserie.

I udlandet forhandles såvel Reisler som kopier af Timpo figurer, se f.eks. den engelske hjemmeside [Plastic Toy Soldiers](#).

⁴ Låget til æske er gengivet i [Kilde 1](#), se ”Kasse 3” under ”Originalpakninger”.

Reisler figurer - Om Reislers soldaterserie

Kilder

1. [Reisler modelfigurer](#) (Tonni Hansen).

Her findes næsten alt, hvad hjertet kan begære om Reisler figurer, dokumenteret med katalogmateriale og informationer fra Legetøjstidende. Tonny Hansen har bl.a. været så venlig at levere mig de udklip fra Legetøjstidende, som er anvendt i dette papir.

2. [Timpo US Army men 1950-55](#) (Knights of Avalon).

Her findes billeder af de fleste af figurerne fra Timpo's amerikanske soldaterserie. De omtalte engelske soldater og marinesoldater, som Timpo også fremstillede, er afbilledet i sektionen [Timpo British Soldiers 1950-55](#).

3. *A Collectors all-colour Guide to Toy Soldiers* af Andrew Rose, Salamander Books, London 1985, ISBN 0-86101-149-X.

I bogen vises eksempler på Timpo's amerikanske og engelske figurer samt eksempler på Reisler figurer. Forbindelsen mellem Timpo's og Reislers figurer bemærkes, men kommenteres ikke yderligere.

Afslutning

Det er tanken at se lidt nærmere på sammenhængen mellem legetøj og virkelighed, og på den måde belyse dele af det danske forsvars organisation, udrustning og materiel i 1950'erne. Skulle nogen have lyst til at bidrage med billedmateriale, reglementer, beskrivelser mv., hører jeg gerne om det.

Tilsvarende er jeg interesseret i at se et Timpo katalog fra 1950'erne, for herved at kunne studere de amerikanske figurer nærmere.

Per Finsted

Billede 4: Et pionerkommando bestående af Reisler figurer fra serien med khakifarvede danske soldater.

Pionerkommandoet består af:

- 13 - Minesøger
- 26 - Soldat m. pigtrådssaks
- 3 - Kravlende skytte
- 20 - Officer m. pistol
- 29 - Soldat m. flammekaster.

Pigtrådsspærringen er fremstillet af det engelske firma T.A. Workshop i 1990'erne.